

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De s[an]cto Thoma martyre cantuariensi archiep[iscop]o. Sermo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Ber. De scto Thoma cantuariē.

faceret p̄mogenit̄ mortū angelo p̄uentē
te: sic ip̄o ingrediente non fuit tēplū i quo
idēplū nō corrueret: qd̄ Esa. p̄dixerat Esa.
p̄r. Ecce dñs ascēdit sup nubē leuē z igre
dief̄ egyptū z mouebunt simulacra egypti
a facie eius. Hec ibi.

Scda est cōsideratio figu-
ralis siue allegorica. Vbi cōsiderandū est
qd̄ dicit Hiero. in omel. Quā tollit puerū z
miserat̄ vt in egyptū trāseat nocte tollit z
in tenebris q̄ nocte ignorantie his a q̄b̄
ipse recessit reliq̄t incredul. Hec ille. Per
hāc fugā dñi i egyptū a iudea figurabat̄
z significat̄ futura iudeorū incredulitas z cōtritiū
illustratio p̄ fidē. Unde z postea marie vi-
guit deuotio fidei in regione egypti in q̄ fu-
erunt innūera deuot̄z monachorū habi-
tacula q̄ noctes vit̄z z dies hymnis sac̄z
z orationibz occupabāt. vt dicit Chrys̄.

Tertia est cōsideratio mo-
ralis siue topologica. vbi p̄mo cōsideran-
dū circa apparitionē angeli q̄ facta ē in so-
mnis. Q. p̄ h̄ (vt dicit Remigius) mystice
designat̄ q̄ illi q̄ a curz terrenis z negotijs
secularibz desunt angelica p̄frui cōsolatōe
meret̄. Hec ille. Itē cōsidera qd̄ dicit Chrys̄.
In egyptū puulus mittit̄ vt discam̄ q̄ ab
ipsis vite mēt̄s ad tentatōes debem̄ p̄pa-
rari. Nā ab ipsis ch̄i cunabulis istud esse
ctū ē vt tu vicz hoc audiens curz te videris
ē in tribulationibz varijs z multa sustine-
re discrimina nihil oīno tribuleris: s̄ isto
munit̄ exēplo virilit̄ cūcta sustineas sc̄as
tribulationes maxias inseparabiles q̄dam
constites eē virtutū. Hec ille. Itēz cōsidera
qd̄ idē Chrys̄. dicit. Misericors de⁹ mēt̄is
rebz qd̄a etiā iocūda p̄miser. qd̄ certe i s̄ā-
ctis oibz facit̄ q̄s neqz tribulationes neqz
iocūditates sunt h̄c p̄tinuas: s̄ tū ex ad-
uersis: tū ex p̄speris iustorū vitā q̄st adm̄i-
rabili q̄dam varietate contexit qd̄ idē q̄qz
eum fecisse cōsidera. Vidēdo q̄ppe sanct⁹ io-
seph grandā sponsā in p̄turbationē inci-
dit maximā. Sed affuit repente angelus
suspicionē soluens z timorē prorsus extin-
guens. Deinde videns puerz natū z stelle
apparitionē magorū cōz venerationē maria
fuit exultatione replet⁹. Sed post hanc io-
sunditātē itēz q̄z piculum itēz q̄z formido.

Querit em̄ Herodes aniaz pueri z fugere
necesse est z in longinq̄ trāsire. Hec Chrys̄.
Cōsidera igit̄ qm̄ de⁹ sepe p̄mittit suos
z tribulationes z p̄secutiones pati. Cūqz
tribularis patientiā habe z cōsolationē ac-
cipe qz cū dño iesu pateris: nec q̄ras tibi a
deo p̄uilegiū dari qd̄ neqz sibi tribuit neqz
m̄ri. Predicte itaqz cōsideratōes circa pue-
ri iesu saluatoris n̄ri pegrinationē z fugaz
multū adaugere debent deuotionē fidelis-
um ad p̄ntis diei venerationē q̄ nedū pue-
ris p̄ ch̄io occisis vt dixim⁹: sed z ipsi p̄-
grinanti puero iesu atqz p̄ nobz fugitanti
dedicata est. Sic q̄ puero iesu deuote cō-
p̄tiamur: sc̄osqz martyres innocentes s̄
deliter veneremur: q̄tinus eoz p̄b̄o z me-
ritis p̄ ip̄az pueri iesu benignitatē atqz pa-
tientia illa sp̄ualis gr̄a nobz largiat̄ q̄ m̄le-
rā h̄u⁹ vite pegrinationē trānsiret ad eter-
ne felicitatē q̄erem p̄tingere mereamur at-
qz in p̄petuū cū sanctis innocētibz sine ma-
cula an̄ dei thronū astarē. Amen.

De scto Thoma martyre cantuariensi
archiepo. Sermo.

Letabitur in
stus in dño. Ps. lxxij. Nō pos-
sunt h̄c iniusti vera leticia qz
s̄c̄e dicit̄ Ihd̄. de sumo bono. Nulla pena ē
gratior mala p̄scia. et Amb. de offi. Que
pena grauior q̄ vuln⁹ cōscientie: Itē Ihd̄.
de sū. bo. Vt nūqz esse tristis semp bene
vive. reus nāqz anim⁹ non ē secur⁹. securus
vero cōscientia semp gaudiū habet. Hec il-
le. Solus q̄ iustus h̄c p̄t vera leticiam.
Sc̄dm̄ aut̄ p̄hm. ij. et̄bi. Iustus est q̄ gau-
det iustis operibz z tristat̄ de iniustis. Di-
cit̄ aut̄ iustus in p̄posito a iusticia accepta s̄
p̄ sp̄ali virtute s̄z ḡualiter put̄ q̄cūqz vir-
tus d̄ iusticia: s̄m̄ qd̄ etiā dicit̄ P̄bus. v.
et̄bi. q̄ iusticia legalis est ois virtus. Di-
cit̄ aut̄ iusticia legalis qz est obsequantia legi-
s̄. Ideo hic iustus d̄: q̄ est diuine legis
totalit̄ obseruatiuus. Talis vit̄z in eter-
nū letabit̄ in dño qm̄ vicz recept⁹ fuerit i ce-
lesti gl̄ia. Nam cuiuslibet obsequatori diuine le-
gis in fine d̄ illud. Dat. xxv. Intra i gau-
diū dñi tui. In p̄nti etiā vita letant̄ iusti
non in p̄ctō: non in mundo: s̄ in dño. Ad

Phil. iij. Gaudete in dño semp. Et Ps. Letamini iusti in dño. Et in passumptis sbis. Letabit iustus in dño. Hoc aut ad pns spcaliter dicitur d glosio martyre thoma q iustissimus fuit z pro iusticiaysq ad morte certavit q dñi viveret in solo dño letabat z nunc cū angelis in dño letat z sine fine letabitur. Ut aut videam q iust fuit? fuit glosius iste thomas tres sunt sue iusticie declarande pmentie.

Prima est imitanda iusticie pfectio. quō viz pfectus fuit in iusticia seu frute

Secda ē admiranda iusticie defensio. quō viz virilit defēdit iusticiā z libratē eccle.

Tertia est vneranda iusticie declaratio. quō viz declaravit dñs multiplū puritatem z veritatē sue iusticie.

Prima igit est excellentia pfectōis imitande. Prouer. xv. In abundāti iusticia p̄tus maria. Fuit aut in beato thoma triplex pfectio iusticie siue virtutis.

Prima est pfectio retractiua

Secda est pfectio directiua

Tertia est pfectio erectiua

Prima est pfectio retractiua q scz sc̄ipm retrahit ab oi impedi/mento p̄tutis: ab omnib. s. q hūanū anī/ mū ad p̄tū allēiunt z a viā dei impediūt q potissime sūt trīa. s. diuitie: delitē: z ho/ nores siue eminentie. **P**rimo itaq ant/ mū suū retrahit a diuitiaz cupiditate p cō/ tempū mundanoz. De solo em̄ ch̄i amo/ re pariter z honore curabat. q. d. cū paulo illud Phil. iij. Dia arbitrat̄ sum vt stercora/ rare cb̄im lucrificā q̄ ip̄e natus fuerit ex parentibz diuissimis z illustribz in Lon/ donensi ciuitate. Contemp̄t̄ q̄ppe diuitia/ rā multū est necessariū ad nutriendā z con/ seruandā hoīs iusticiam. qz sic d̄r. j. Tim. vj. Radix oim maloꝝ cupiditas. et Pro/ uer. xx vij. Qui festinat ditari non erit in/ nocens. **S**ecdo a delitiaz voluptate per/ vite austeritatem Nam sic d̄r Prouer. xxix Qui delicatē a puericia nutrit seruū suū. id est corpus p̄tium postea illū sentiet cō/ tumacē. Hec ibi. Idcirco brūs Thomas temperat̄ multū erat in cibis z potibus sciens illud esse vep̄ qd̄ h̄i Prouer. xx. Lu

curiosa res est vinū z tumultuosa ebriet/ tas. q̄cumqz his delectat̄ non erit sapiens. Hec ibi. Postea q̄ aut factus est eps can/ nem mltis ieiunjs macerabat: cilitū etiā semp gerens ad carnē z femozalia c̄ficia vsqz ad poplices. Est aut pfecto necessa/ ria carnis maceratio z carnal' abdicatio vo/ luptratis ad hoc vt fiat hō iustus z p̄tuo/ sus. Nam sic dicit Job. xxvij. Non inue/ nitur sapia in terra suauiter viuentiū Hec ibi. S̄z heu heu q̄multa sūt q̄ corp̄i nimis indulgent: paz aut nihil de ania curantef: multo ampl' corp̄is q̄ anie detrimentoz formidantes. Tales sunt nimis carnales q̄ vt dicit ps. Trepidauerunt timore vbi non erat timor. Et certe plerunqz tales ex sola opinione infirmant. Vñ narrat Aug' cenna de quodaz q̄ m̄tū timuit leprā q̄ ex solo timore leprosus est effectus. Seneca. Plura nos terrent q̄ premant. z plus opi/ nione q̄ re laboramus. Hec ille. Tales s̄ sic equus vmbzatis q̄ ad sonitū folij vel ad volatū aulis terref. Bonum igit estz eis p̄sillum vt de corpe suo facerent sic faciūt armigeri de equo vmbzanti. Urgent ei eoz calcaribz transire compellunt p loca q̄ for/ midat. Sic tu corpus tuum ad ardua co/ gas. Sed pauci hoc volunt facere: s̄z sicut dicit Gregori'. Omnes suis vicijs fauēt z quod ad voluptatem coꝝporis faciūt ad necessitatis referunt actionem sub specie virtutis vicium voluptatis excusantes. Hec Gregorius. **T**ertio ab honozum/ ambitiositate per p̄ofundam humilitatē. Eccl. ij. In die honozis tui ne extollaris Hec ibi. Hoc attendens beatus thomas episcopus factus solebat in secretiori cel/ lula tredecim pauperum pedes proprijs manibus curare: qz genibus abluere: et cuilibet eozum quattuor argenteos dare. Eccl. iij. Quanto magnus es humilā te in omnibus et coram deo inuenies grati/ am. Hec ibi. Ad hoc p̄fecto vt fiat hō/ mo p̄fecte virtuosus et iustus necessaria est sibi humilitas et mundani honozis vi/ lipensio. quia vt dicit Psal̄m. Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus. Et recte com/ paratur iumentis insipientibus q̄z mun/ dani delectatur honozibus qz nō attendit neqz considerat ipsius honozis vanitā

¶ Ber. de sctō Thoma Cantu

tem et instabilitate. Ps. Uidi impiū exaltatū et eleuatū et c. et trāsiit et ecce nō erat. Itē nō attēdit q̄ honor mūdān^o ambrosiū deiciat in pētm et tādē in infernum. Arb^o paulatim et cū difficultate exaltat: sed repēte statū ventoz deiciat. Sic Paulatim ascēdisti: sed nō paulatim descendes imo tanq̄ fulgur et alt^o sathanas. Hec gre go. Itē nō attēdit q̄ q̄ ponit pedē suū sup vacuū v^o fouēā: statim alta deserit et i ima cadit. Sic q̄ affectū suū ponit i vanitate rerū spaliū v^o dignitatū cito deū deserit et in culpā cadit. Ps. Detecisti eos dū alleuarent et c. Itē nō attēdit q̄ cornicula q̄ nō pōt frāgere nucē in altū portat vt fortius cadat et frāgat. sic diabolus i dignitatib^o eleuat aliquē que aq̄ pōt poterat vincere vt in pētm deiciat. Itē statuit chīm sup pinaculū repli Dat. iij. Et Job. xxx. Eleuasti me et q̄i sup vērū ponēs elisisti me valde. Hec ibi. Itē nō attēdit q̄ aqlā alte volantē facit cadauer descendere velociter. sic boiem q̄ alta vturis et p̄platōis ascēdit: dignitas v^o palis voluptas. Ps. Ascendit vīq̄ ad celos et descendit vīq̄ ad abyssos. Itē nō attēdit q̄ capa pluuias dū p̄ponit alijs vestib^o eo q̄ charior habeat: sed vt sola def petitur et alia vestimta mūda custodiant. sic homi in platōe. qz expe dit vt v^o moria p̄ p̄lo tē. vt dī Joā. xj. Considerauit itaq̄ glōsios thomas qm ex quib^o prauarē delictijs turpia: et ex ho^o morib^o yana pcedūt: vt dī Innocē. iij. li. de vilitate cōditōis hūane. Ideo suū animū ab eis abstraxit. Ecce. ij. Cogitauit i cor de meo abstrahere a vino carnem meā vt animū meū trāsferre ad sapiāz: deuitare qz stulticiā. hec ibi A vino inq̄. i. ab oi mūdana delectatione.

Secunda est pfectio directus. Prover. xj. Iusticia simplicet dirigit viā et in impietate sua corruet impius. Hec ibi. Hmōi autē directio fit per sapiam: prudentiā: et sciam q̄ p̄ficiūt intellectiuam potētiā: et habēt dirigere affectū circa humana agibilia: et sic p̄ficiūt iusticiā hominis dirigēdo. Itē Eccl. xij. postq̄ dī sapiēs Huius vir q̄ in sapia morabit. subdit: et q̄ iusticia meditabit et i sensū cogitabit et i p̄ceptionē dei. vt vīq̄ sp̄ habeat dei timo

rem q̄ iustificabit hoīem. Eccl. j. Qui sine timore est nō potit iustificari. Fuit autē brūs thomas vir sapiētissim^o atqz prudētissim^o. Vñ cū recessisset a curia reg^o et ab archiepo cantuariē. theobaldo noīe: cui se cōmiserat esset archidiacon^o p̄stitit: ad p̄ces ipsius archiepi ad reg^o curiā rediit: et cancellariā suscepit: vt prudentia sua malig^o gnoz in eccliam phiberet insult^o. Sic etiā scientia illuminat^o erat vt inauditas et difficiles q̄stōes dissolueret. qd̄ multi litteratōres tantā in eo pfunditatē scie admira^o res ascribebāt. Exēplo inq̄. et^o studēam habere diuine leg^o sapiam: vite hūane cure cūa. Iosue. j. Nō recedat volumē legis de ore tuo: sed meditaber^o in eo diebus ac noctib^o vt custodias et facias oia q̄ scripta sunt in eo. Tūc diriges viā tuā et intelliges eam. hec ibi. Habeam^o itaqz sapiam et prudentiā vt sic dirigi valeam^o p̄ viā iusticie: sed nō sit hec prudentia sine simplicitate. Dat. x. Estote prudentes sicut serpēs: et simplices sic colūbe. q̄a sicut dī p̄uē. xj. Simplicitas iustoz dirigit eos.

Tertia est pfectio erectiua siue eleuatiua. Prover. xij. Iusticia eleuat gētē. et apls hortat heb. xij. Remissis manus et soluta genua erigite: et gressus rectos facite pedib^o vris. Hec ibi. Vanitas remissa significat ocū. et solutio genuū significat debilitatē respectu mali tolerādi. Dicit q̄ apls Erigite manus remissas ad bona opandū: et genua soluta erigite et fortificate ad labore debitū sustinēdū: et gressus rectos facite pedib^o vris. i. affectioib^o q̄ in deum p̄sūs debēt erigi: tūc enī est rectitudo in eis. Et hec rectitudo eleuatiua siue erectōis mēt^o hūane in deū p̄ficiūt iusticiā: Ideo Ps. postq̄ dī. Exultate iusti in dño. subdit: rectos decet collaudatio. Et itē. cū dī. Letami in dño et exultate iusti. subiungit: et glāmi oēs recti corde. Sicut postea qz dixit. Letabit iusti in dño et sperabit in eo. addit: et laudabunt oēs recti corde. q̄i innuēs rectitudines cordis p̄fectionē esse iusticie. Hāc autē p̄fectionē erectiuam habuit glōsios Thomas Ep̄m in deū erigebat et se totū ad supna erectēbat. Et h̄ p̄cipue facebat p̄ triplicē excellētā virtuosam. Primo p̄ excellētā

contemplatiue deuotōis. Deuotio em̄ (vt dicit Hugo) de frute or̄ ad̄ est p̄ r̄ hu milis affect̄ i deū. Erat q̄ppe gl̄iosus thomas vir deuotissim̄ iugiter orationi atq; contemplatiōi vacans. Hanc aut̄ deuotioez p̄cipue studebat adq̄rere r̄ adau gere ex tribus. **P**rimo ex sacra lectiōe. Sepe ei legebat nō tā p̄ informatiōe intellect̄ q̄ exercitiōe affect̄. Sacra nāq; lectio quā alii q̄s p̄cipit: aut legēdo: aut p̄dicādo: aut audiēdo parit sciam r̄ cognitiōē. Sicut aut̄ vt Hugo in li. de frute orandi. Scia siue cognitiō cōpunctiōē parit. Qui em̄ addit sciam: addit r̄ dolorē. quia q̄nto maḡ hō mo mala sua intelligit: tanto amplī suspirat r̄ gemit. Cōpunctio aut̄ parit desiderii fugat: r̄ deuotionem parit. hec Hugo.

Secundo ex iterna meditatiōe. Hugo vbi s̄. Quisquis meditatiōib; an̄ tps orōnis animū suū exercuerit: nec improvidus foras fuit: nec tepidus ad orationē venit. hec ille. **T**ertio ex solitaria conditione. **T**hōm. iij. Sedebit solitari r̄ tacebit: qz leuauit se sup se. hec ibi. Br̄us itaq; thomas solitudinē diligebat: sac̄ meditatio n̄b; ac lectiōib; sepe vacabat. **I**do semp maḡ ac maḡ in deuotōis affectu p̄ficiēbat: p̄ quā assidue sursum agebat in deum et sp̄m suum sibi p̄ntem exhibebat. Sic aut̄ referre solitus erat a matre didicit deuotiōē: r̄ matre dñi tanq; patronā inuocare. et sic a matre deuotiōē partim accepit.

Secundo p̄pter excellentiā transformatiue cōpassiōis: qua vitz ch̄o passio cōpariebatur r̄ in eū tot̄ transformabat. Sic q̄ppe in lachrymosa cōpassiōe affluebat in altaris officio acti corporeis oculis corā positiōem dñicā cerneret passiōē. Potuit itaq; dicere cum Paulo Gal. ij. Ch̄o confixus sum cruce. Et itez gal. vj. Vbi absit gloriari nisi in cruce dñi n̄ri iesu ch̄i. **T**ertio p̄ excellentiā charitatiue affectōis quā pro deo seipm̄ totū exposuit et sua r̄ suos cōtempserit: et se totū per amoris affectū feruentissimū deo vnicebat. In quo p̄cipue cōsistit sp̄ialis p̄fectiō. Ideo dicit Ps̄. Vbi aut̄ adherere deo bonū est. Et p̄fecta aut̄ charitate ad deū mirabilr̄ afficiebat necessitatib; p̄rimo: quibus semp miserē cordiā r̄ officia pietatis exhibebat. Pau perib; q̄ppe semp cōpariebatur affectu: et

vt poterat subueniebat effectū. Ideo pot̄ dicere cum beato Job illud Job. xxx. Gloriam quādam super eo qui afflictus erat: et anima mea cōpariebatur paup̄i. hec ibi. Itaq; exemplo b̄i Thomae arēdite que d̄ Paulus Heb. xij. Charitas fraternitatē inuocat in vobis: et hospitalitatē nolite oblitisci per hanc em̄ placuerunt qdā. Et itez ibidem. Beneficiē r̄ cōmōis nolite oblitisci. Talib; em̄ hostijs p̄meret deus. hec ibi. Auḡ. Considerate fr̄es q̄ multi subitō bona omnia p̄diderūt que studiose recondēbāt: r̄ q̄ntū tales penituerūt qz non audierūt consiliū dñi: da paup̄ib; r̄ habebis thesaur̄ in celo. Chrysost. Illuc cōgrega substantiā tuā vbi patriā hēs. Qui em̄ collocat thesaur̄ in terra: non habet quid speret in celo. Et qd̄ em̄ respiciat celū vbi nihil habes repositū: Quis iudicaret pauperē diuitē cui in alieno hospitiō seruit auro r̄ argento in mensa: nihil licet ei extra portare: Job. xxvij. Diues cū dormierit nihil secum aufert: aperiet oculos suos r̄ nihil inueniet. Nō sunt bona hoīs q̄ secum ferre non potest. Sola misericōdia comes est def̄ictor̄. Hoc igit̄ tuū reputa qd̄ pauper̄ abus ero gasti. Quicq; p̄ mūdo fecerit: totum p̄ditū habet. Dundus est tanq; bursa p̄forata vbi qcquid apponit totum elabit. Aggei. j. Qui congregauit merces in saccum pr̄sum. Libet̄ ponunt mercatores numos suos in mercib; maḡ lucratiuis: r̄ in terra maḡ fertili tacitur sc̄men. Sic r̄ tu substantiā tuā ibi pone vnde poteris maiora lucra colligere. Charitas p̄fecto fraternitatē que pauper̄ necessitati bus intrēdit: multū facit ad p̄fectiōem virtutis r̄ iusticiē. Vñ postq; dicit Ps̄. Disp̄sit dedit paup̄ib;: addit: iusticia ei⁹ manet in seculum seculi. Et ibidem. Focūdus hō qui miseret et cōmodat r̄ c. Et sequit̄. In memoria eterna erit iust⁹ r̄ c.

Secunda excellentia quam habuit gloriosus Thomas in iusticia est excellentia defensionis admirande. Semper em̄ defendit iusticiā r̄ pro ea certauit vsq; ad mortem. Eccl. iij. Usq; ad mortē certa p̄ iusticia. Et em̄ videam⁹ q̄ modo gl̄iosus thomas viriliter defendit iusticiā: tria sunt nobis contemplanda.

Primū est iniusta p̄secutiōis occasio

Ber. de scō Thoma Cantu

Secūdo est recta et iusta patientis affectio.

Tertium est varia persecutio conditio

Primum est iniusta persecutio occasio. Hicere. ix. Et inique ageret laborauerunt. Rex em̄ Anglie et sui sarrape ex pueria affectioe ad iniustas regni consuetudines contra libertates et iura ecclesiastica gloriosum thoma persecuti sunt. Potestas em̄ publica et res et personas ecclesiasticas usurpabat: et indifferenter causas ecclesiasticas ut seculares ad suum traherebat examē: et concubabat ut populus sic sacerdos Sap. xliij. Interueniente tēpore calescenti in q̄ consuetudine hic error tanq̄ lex custodit est. Hec ibi. Unde patet q̄ inuitre persecuti sunt Thoma q̄ iura ecclesiastica posseden? defendebat. Sicut em̄ de Nicola? papa in decretis dist. x. c. lex. Rex impatorum non est supra leges dei. sed subtrus impali tudicio non possunt iura ecclesiastica dissoluere. Hec ibi. Ideo sicut dicit Isidor? in se nonymis et in decretis dist. xj. c. vsus. vsus autoritati cedat. prauū vsus lex et rō vincat. Hec ibi. Q̄ iustū: q̄ irracionabile q̄ iura ecclesiastica ledant ex pueria et in q̄ multorum consuetudine. Tales vtiq̄ ecclesiam ut filij matre debent. defendere in eam crudeliter feulunt: eam expugnāt. Hi itaq̄ non veri ecclesie filij: sed de synagoga sathane sunt. neq̄ serui christi: sed poti? dicendi sunt antichri. Joan. ij. Nunc antichristi multi facti sunt.

Secūdo contēplanda est recta et iusta patientis affectio. Job. xviij. Tenet bit iust? viam suā: et mūdīs manib? addet fortitudinē. Hec ibi. Vir itaq̄ dei sic recta affectionem gerebat ad ch̄m et ecclesiam ut nec minis nec blādicijs flecti posset. Firmiter em̄ in anio statur: aut ecclesiam de tate seruitutis miseria liberare: aut ad ch̄m imitationem aniam p ecclesia ponere q̄t di. illud Esa. xxxvij. Protegā ciuitatē istā. s. ecclesiam ut saluē eā. s. ab iniustis usurpatorijs. Semel tñ contigit ut vir mitissimus de quo: undā episcopoꝝ consilio q̄b? dispendiū mēbroꝝ et vite ab antiquo regis odio inuenerē videbat: de quib? vtiq̄ magis q̄ de p̄p̄is angebat piculis: et tā pro instanti necessitate q̄t viros q̄rūndaz ma

gnorū psuatiōnib? deceptus/peritōi regis verboten? cōsentiret. sc̄z q̄ obseruarent regie consuetudines. et sic tā ipse q̄ illi quibus timebat: lz cum dispēdio cause corporis euasere piculum. Si aut̄ queris vtrum illud iuste et sancte factū fuerit: Dicēdū q̄ non: qm̄ vt dētermiat doctor sc̄tus. ij. q. xliij. Lz r̄palia bona que sunt p̄p̄i iur? alij cuius sint interdū dimittēda p̄pter sc̄dā lum euitandū: vtiq̄ si scandaluz oriat̄ p̄pter infirmitatē vel ignorantiā: nisi aliter sedare illud scandalū. Secus autē esset si nasceret ex malicia. Tūc em̄ nō essent huiusmodi bona r̄palia dimittēda: quia hoc p̄iudicaret bono cōi. Parec em̄ malis rapendi occasio. Et hoc etiam ipsi raptores bus noceret qui retinēdo aliena in peccato remanerent. Tñ bona r̄palia alicui commissa ad dispensandū et cōseruandū sicut bona ecclesie cōmittunt̄ prelatis. et bona cōmūia q̄busdā reipublice rectorib? multo modo sunt p̄pter scandalū dimittēda. quia taliū cōseruatio sicut et depositio: imminet his q̄bus sunt cōmissa ex necessitate. Hec doctor sanct? Archiep̄? s. igit̄ mas in p̄fata liberatiōe corporū et consensu suo dato regis s̄ vsuetudinib? ruinā metūis animaz durissimaz p̄niam egit. ij. Paral. xxxij. Postq̄ coangustat? est orauit dñm deū suum et egit p̄niam valde coram deo: deprecatusq̄ est eum et obsecratus intente. Hec ibi. Austeriorib? d̄ppe alimēt? et idu mentis se affixit et se a difficillimo officio suspendit donec p̄ confessionē et cōdignos p̄nie fructus a romano fuit pontifice abolutus et restitutus. Tūc bñ quātā cordis incurrit angustiam: quantā tristitiā pro illo peccato q̄b? metu partim et p̄m ex aliorū consilio p̄petrauit. et q̄b? p̄fecto plurimū credidissent oino excusandū. In h̄ vtiq̄ apparet euidenter recta sancti viri affectio et virtus atq̄ iusticie p̄fectio. Nam vt d̄t Grego. in moral. Quanto maioris lumen gr̄e q̄s p̄cipit: tanto amplius rephentibilem se esse cognoscit. Hec ille. Et lapsa autē p̄ p̄niam purgato cautior atq̄ firmior surrexit: et de cetero sp̄ in sc̄to p̄posito p̄serauit firmissim? .ij. Cor. vij. Que s̄m dēu tristitia ē p̄niam i salu. stabile opat. hec ibi.

Tertio cōtēplāda est va

ria psecutionis conditio. Achvii. Facta ē psecutio magna in ecclesia. Nō em̄ q̄uit regis indignatio nisi archiepi & epoz autenticis scriptis firmarent regi cōsuetudines. Cui⁹ conatib⁹ iniust⁹ q; bñs thomas vñ rilit̄ resistebat: idcirco multipl̄ verberatus est. **T**im. ij. Q̄s q̄ pie volunt viue re in ch̄o psecutiōem patiuntur. hec ibi.

Pallus est aut̄ p̄cipue tripliciter. **P**rimo ppter iniuriosam oblocutionem. **P**s. Detrahēbāt mibi qm̄ seq̄bar bonitatem. Vocabāt em̄ cum p̄fidū: p̄ditōrē: dignuz suspēdiō: reū mortis. Et tā in p̄ntia q̄ in absentia multipl̄ de eo obloq̄bant. **A**rtio rē eius vitam sup̄stitioni ascribēbāt: iustit̄ie zelum crudelitati: defensionē iuris eccl̄iasticī auaricie & cupiditati: q̄ antecessoz suoz metas trāsiret/ libertates eccl̄e sic defendendo/ temeritati attribuebant.

Nihil ab eo dici vel fieri poterat qd̄ n̄ eoz malicia deprauaret: adeo etiā vt reḡ p̄suaderēt ministri reipublice q̄ si archiepi p̄rās pcederet: regia dignitas esset p̄itura. **P**s. Sepulcrū patens est guttur eoz: linguas suā dolose agebant: venenū asp̄idū sub labijs eoz/ quoz os maledictiōe & amaritudine plenu⁹ est: veloces pedes eoz/ r̄u ad effundendū sanguinē. **S**ecdo p̄secuti sunt eum p̄ maliciosam cōminationē. **E**ccl̄. xxij. N̄ ignē camini vapor & fumus ignis inaltabit. sic & añ sanguinē maledicta & cōrumelie & mine. **H**ec ibi. Cū itaq; semel p̄ hac causa esset in curia reḡ: tonis virib⁹ eccl̄ie libertatē defendens: ceperunt tandē qm̄ cuncti clamare debere eum mori vt q̄i audiret vndiq; **C**rucifige crucifige eū. **P**s. Cōfirmati sunt sup̄ me & multipli cani sunt q̄ oderunt me iniq;. **F**uroz igitur eoz cedēs recessit a curia/ ipsi clamantib⁹. **L**ūq; se in hospitio recepisset sub contriciōe noctis venerūt ad eū duo magni p̄cces rudentes peccora p̄o q̄ cum alijs contra eum egissent: et veniā postulātes. **N**ūctantes quoq; sibi q̄ nōnulli crudelitatem famosi & malicia obstinatissimi deliberauerunt eum occidere. **N**ō audies (q; eccl̄ie causa nōndū erat satis notificata & p̄sona/ lis videbat esse p̄secutio) idō fugā aggressus est. **A**dhuc em̄ erat eius vita necessaria pro causa eccl̄ie **G**rico igit̄ fratre sibi

solatium p̄bente: die latens: & nocte iter faciens: venit in portum vnde traiecerus est a duob⁹ sacerdotibus in cimbula in Flangria. **V**enit deinceps v̄sq; Senonis: vbi a dño papa Alexandro honorifice suscipus est: et ab eo in monasterio pontania/ censi cōmēdatus. **V**isit ergo rex Anglie episcopos & p̄cces pro pace reformanda: multa etiam p̄mittēs si sue veller̄ petitiōi adq̄escere. **S**ed nullatenus adq̄uit forissimus athleta eccl̄ie: nisi oīns saluo iure eccl̄ie et libertate eccl̄iastica in sua it̄tegritate seruata. **P**ropt̄ quod plurimas iterum molestias atq; p̄secutiones p̄pessus est. **I**nimici em̄ eccl̄ie suos errores corrigere noluerunt. **S**ed sicut dicitur **H**ieremie. v. Indurauerūt facies suas supra petra. id est noluerunt reuerti. et **H**ieremie. vij. Indurauerūt ceruicem & peius operati sunt. **H**ec ibi. **N**am p̄secuti sunt eum iterum tripliciter. **P**rimo in temporalī substantia. quia iust̄ rex omnia bona archiepiscopi et suozum confiscari.

Secundo in sua familia. quia tota thome cognatio p̄scribitur: omnes familia/ res et amici/ et quocūq; modo aut titulo qm̄ confitentes/ etiam mulieres p̄gnantes & puerperio decubantes: paruuli quoq; et senes in infirmitate laborantes/ in exilium relegati sunt. **E**t quotq; discretōis annos attingerant/ tactis sacrosanctis iurare compulsi sunt q̄ mari transito statim se archiepiscopo rep̄sentarēt vt saltē sic eoz passionis gladio cōfossus regie petitiōi factus obediret. **S**ed hec omnia vir dei patienter sustinuit & coeruleos suos patientia docuit. **M**art̄. v. **B**eati qui p̄secutiōem patiunt̄ ppter iusticiam: qm̄ ipsorum est regnum. **H**ec ibi. **V**isit insup rex anglie lit̄teras cōminatōis. **N**ō ad abbatē & fr̄es p̄p̄tiniacensis monasterij: vt sic ab eodē monasterio expelleretur. **T**ertio p̄secutus sunt eum in persona p̄pria. **P**rohibuit enim rex nequis oraret pro eo. **C**um tamen vir dei benignissimus teunigs & orationibus vacans iugiter pro eccl̄ia et rege & regno Anglorum oraret. **P**salmista. **R**etribuebant mibi mala pro bonis: sterilitatem anime mee. **E**go at̄ mibi cum molesti essent induēbar cilicio: & hūilia/ tam in

Ver. de sctō Thoma cantuariensī

teritio animā meāz oīo mea ī sinu meo cō
uertet Hec ibi. His itaq; sic gestis timēs
Et sanctus occasiōe sui religiosi pontifia
cen. itinere dispendiū inde sponte disces
sit rōd Ludouicū francoꝝ regē confugit
a q̄ benignissime suscept⁹ ē z necessaria vlti
te sibi assignauit quōq; par ecclie reforma
ref. Sollicitauit insup rex francoꝝ summi
pontificē vt sine vltiori dilatione ad re
formandū pacē ecclie anglicane laboraret
Disserat⁹ etiā p̄fate ecclie anglicane defo
lacionē: guillerm⁹ seneci antistes sedē apo
stolicā petijt impetrauitq; vt rex angloꝝ
anathematizaret oī appellacione postpositi
te nisi a sua prinacia desisteret. Sic itaq;
artat⁹ verbis saltē adq̄uit q̄uis nō anio.
Reuertus ē igit thomas septimo exiliū sui
anno: z a p̄fō honorifice multū suscept⁹.
Sed post paucos dies dānis z iniurijs su
pra modū affectus ē. itq; Reg. xvij. Illi nō
quidierunt. s. apl̄go mandato vere obedire
noluerunt: s. iuxta p̄suetudinē suā p̄petra
bant. Tertio p̄secuti sunt eū p̄ facinoro
sam inuasiōe p̄s. Considerat pet̄ōz iustū
z q̄rit mortificare eū. In q̄ inuasiōe tria s̄t
nob̄ p̄sideranda. Primo p̄sideranda est
gl̄iosū pontificis benignitas q̄ seipm̄ obul
Decurrētib; ei furibūdis militib; q̄rētib;
euz ad mortē dixit. Ecce ego qd̄ vultis: In
h̄secut⁹ dñm q̄ suis p̄secutorib; p̄cessit ob
uiā: dī. Quē queris zc. Ego sum. vt habe
tur Jo. xvij. Nec metu mortis a suo sancto
posito cessauit nec eis in aliq̄ obedire vo
lunt nisi sp̄ saluis ecclie turib; q̄n̄potius eis
r̄ndit decetero se virilit̄ in cā ecclie sp̄ actu
rū: z errata singla correctur. Apo. ij. Esto
fidelis vsq; ad mortē: z dabo tibi coronam
vite. Scōdo est p̄sideranda martyrij san
citas qz passus est in loco sctō z inē man
sacerdotū z religiosoz ī spe sacro ifra octa
uā s̄nice natiuitatis et p̄ sctā cā. s. p̄ sancta
ecclia. vñ sp̄aliter dicit p̄ martyr ecclie: qz
p̄ cā ecclie passus. Joan. x. Ego sum pa
stor bonus: bonus pastor animā suā dat p̄
ouib; suis. Tertio est p̄sideranda p̄secu
toꝝ crudelitas Coronam em̄ capitis sacri
crudelit̄ amputauerūt. indeq; cerebrū euz
sanguine p̄ p̄uimentū sparsit. volueritq;
corpus euz aut in lacū projici aut in patibulo
suspēdī dicentes illud nō esse dignū
eccliaica sepultura. Unde legēdas. Vnde

runt me in q̄q; retribuunt zc.
Tertia excellentia contemplāda cir
ca iusticiā gl̄iosū mar̄tyris thome ē
excellentia declarationis veneration
de. quō lex excellenter declarauit dñs q̄ ac
cepta sibi fuerit gl̄iosū thome p̄uosa boni
tas siue iusticia z q̄ gl̄iosus sit nūc in celis
pro sue bonitatis z iusticie p̄seuerātia. Jo.
xij. Si q̄s mihi miserauerit: hono. eū par
me⁹ zc. Honorificauit q̄ p̄e p̄ celest̄i gl̄o
riosum thomā gl̄ificando ipm̄ in celis. et
h̄mōi gl̄iam in terris declarando. Et hoc
potissimū triplici declaratione
Prima ē declaratio p̄nunciatiua.
Secda est declaratio certificatiua.
Tertia ē declaratio testificatiua.

Prima ē declaratio p̄nunci
atiua. Reuelatū em̄ fuit ei in exilio exili
ti q̄ ad suam esset eccliam regressur⁹: z ad
ch̄m cū martyrij palma migratur⁹. Itq;
per aliquot dies añ eius martyrij iunctio
nis quidē de corpore exiens z postmodū mi
raculose regressus aiebat q̄ vsq; ad sup̄mo
mū sanctoz ordinē direct⁹ fuit z inter apo
stolos sedē q̄ndā vacuaz vidit. p̄conantē
aut̄ cui⁹ eēt hec sedes. angel⁹ r̄ndit q̄ cui
dā magno sacerdoti angloꝝ fuabat Apo.
ij. Qui vicerit dabo ei sedere mecū ī thro
no meo.

Secda est declaratio certifi
catiua facta. s. p̄ angelos. Dū em̄ clerici p̄
eo exēdas facerent z missā inciperent deu
functoꝝ subito (vt aiunt) angeloꝝ affātes
choꝝi vocē cantantiū interrūpuit z officiu
um martyris incipiunt. s. Terabit iustus ī
dño zc. Et tunc statim clerici p̄sequunt.
Hec est muratio dectere excelsi dūz can
merozis vertitur in canticū laudis. Et re
uera eximia comprobaf p̄ditus sanctitatis
z gl̄iosa insignitus martyrij palma quē
angeli tanto donauerunt honore z sancto
rum martyꝝ carbalo go palam declarau
runt ascribendum.

Tertia est declaratio testi
ficatiua que scilicet facta est per miracula
q̄ sine sanctitati atq; gl̄ie testioniū p̄hibēt.
Est aut̄ h̄ testioniū triplex. **P**rimū ē tē

De scō Biluestro pa. Fo. CLXVII

stimonū vīuoz q̄ p̄ feri hūc merita impe-
trant a dño qd̄ postulauerūt iuxta sepul-
cū ei⁹ orātes: aut etiā in hō p̄cussus
est. Ectis em̄ visus: surdis auditus: clau-
dis gressus est repar⁹. Porro aq̄ qua pan-
ni ei⁹ sanguie resp̄si loti sunt: plūmis extitit
in medelā. Vide hec ⁊ alia multa in legē-
dis. Tūc etiā hī q̄ blasphemī q̄ miracul-
bu⁹ ⁊ sc̄ritati glōsi vīri detrahebāt: a de-
monio arrepti sunt. Scdm̄ est testimo-
niū mortuoz q̄ p̄ ei⁹ merita surrexerunt.
Tertū est testimoniū p̄secutorū q̄ diuer-
sis penīs mirabilr̄ afflicti sūt: adeo vt aliq̄
d̄gitos p̄rios dentib⁹ discerpētes: aliq̄ sa-
nie desuētes: aliq̄ palyxi dissoluti: aliq̄ amē-
tes effecti: miserabilr̄ interirent. Eccl̄. iij.
Vltz ad mortē certa p̄ iusticia: ⁊ de⁹ expu-
gnabit p̄ te inimicos tuos. Hec ibi. Pa-
ter itaq̄ excellētia iusticie ⁊ p̄tut⁹ atq̄ san-
ctitat⁹ glōsi thome. Hūc igit̄ deuoz iuo-
cem⁹ cordib⁹ vt suis meris iustificati: di-
uina gratia dotari: demūq̄ cum eo i celis
glorificari mereamur. Amen.

De bī Biluestro papa Sermo

Serue bone et

fidelis intra in gaudium dñi tui.

Barth. xxy. Des debemus esse

serui boni ⁊ fideles dñi p̄cipue p̄p̄t̄ria.

Primo rōne formatōis.

Secdo rōne reformatōis siue redēptōis

Tertio rōne cōductōis.

Primo rōne formatōis. Esa. xliij. Forma-
uit seruus me⁹ es tu israel nō obliuiscā-
ris mei. Et inḡ d̄r. ij. sent. dist. j. Fact⁹ ē
hō p̄pter deū vt ei seruiret: ⁊ mūdus p̄pter
hoīem vt homi seruiret. Posit⁹ est hō in
mūdo vt ei seruiret ⁊ ipe seruiret ⁊ vtrūq̄
acciperet. Voluit em̄ de⁹ ab hoīe sibi seruire
vt ea seruitute nō de⁹ sed hō seruiēs iuuā-
ret: et mūdus seruiret hoī vt sibi hō iuuā-
ret. Lotū igit̄ bonū hoīs est ⁊ qd̄ factum
est p̄pter ipm̄ ⁊ p̄pter qd̄ ipe facit⁹ est. Ideo
ap̄ls d̄r. j. Cor. ij. Via viā sunt: vos aut̄
cb̄i. Hora q̄ d̄r: oīa. s. sup̄iora: eq̄lita: ⁊ ipe-
riora. Sup̄iora ad p̄frundū: vt deus. Eq̄-
lita ad cōmūendū. Angeli: q̄ h̄ mō sint nob̄
sup̄iores: in futuro tñ erunt eq̄les. Barth.
xxy. Erunt sicut angeli dei in celo q̄ ⁊ mō

nobis dati sunt in custodes. Secundo
rōne reformatōis siue redēptōis. j. Cor.
vj. Em̄pti ei estis p̄cio maḡ. Et ibi p̄m̄t̄
tūc nō estis vī. Et. j. Pet. j. Nō corruptibi-
lib⁹ auro vel argēto redēpti estis: sed s̄cio-
so sanguine a ḡni imaculati ⁊ c. Tertio ra-
tione p̄ductōis. Bar. xx. Exiit p̄mo ma-
ne cōducere oparios in vineā suā ⁊ c. Bre-
in homel. Cōductio est vite eterne p̄m̄t̄
sio p̄ opib⁹ seruitur⁹ n̄re: cū q̄b⁹ seruis vult
ponere rōnem in fine. Hō em̄ cū sit aīal ra-
tionale/rōnaliter viuere debet: nō bestiali-
ter: ⁊ de vitā suā rōnem deo reddere. Ideo
dicit in cō. xv. q. j. Berito. s. Ex eo. Hoī-
mines q̄ rōnales sunt facti: de se ⁊ de oī-
bus rōnem reddīturi sunt. Aug. in solilo.
Infelices sunt q̄ ignorāt qd̄ faciūt ⁊ rōne
nō h̄nt: vadūt de tenēbris ad tenebras et
nesciunt vbi cadunt. Infeliciores q̄ scūt p̄
rōnez qd̄ faciūt ⁊ ap̄t̄ ocul ad ifernū de-
scēdūt. Hec ille. De oīb⁹ itaq̄ sum⁹ rōnez
reddīturi ⁊ iuxta qd̄ fecerim⁹ mercedē re-
cepturi. Quī vnicuiq̄ q̄ fidelr̄ deo seruiē-
rit dicit dñs verba p̄s assumpta. Serue
bone ⁊ fidelis intra in gaudū ⁊ c.

Horādū q̄ppe q̄ hoīes seruitēres sūt iū-
cipi differētia. Quidā sūt serui peccati
et diaboli: sed nullo modo dei. Joan. viij.
Qui facit pct̄m̄/seru⁹ ē pct̄i. glo. i. diaboli.
Alij sunt serui dei sed nō boni ⁊ fideles: q̄
sc̄ ea q̄ sunt bona faciūt: sed ex timore: nō
ex charitate. ideo nō sunt boni sūt q̄ nō di-
ligunt dñm̄. ij. Cor. st. Nō ex tristitia aut
ex necessitate: hilarē em̄ datore diligit de⁹
Hec ibi. Itē ea q̄ faciūt nō faciūt in laudē
dei sed ad gl̄iam p̄p̄t̄ia vel tp̄ale cōmoduz
aspiciētes: et plerūq̄ etiā a via p̄tut⁹ de-
iūtates. Ideo nō sūt serui fideles q̄ donis
dei abutunt. q̄ n̄ est in eis cordis rectitu-
do in gl̄iam dei. Ps. Cor. aut̄ eoz nō erat
rectū cū eo: nec fideles habitū sunt in testa-
mēto ei⁹. Tales itaq̄ serui nō intrabūt in
gaudiū dñi. Soli em̄ boni suo ⁊ fidelī d̄r
Intra in gaudū dñi tui. Requirit aut̄ tri-
plex fidelitas in bono seruo dei. Prima ē
fidelitas sincere dilectōis. Debet em̄ aīa
q̄ est cb̄i sp̄sa diligere eum corde casti-
mo vt nullū penit⁹ admittat amorē extra-
neū. Bern. Nō caste diligit deū qui aliqd̄
diligit p̄ter eum. Hec ille. Unde quoties
aīa amorē aliq̄ue amorū cb̄i d̄ssōnū ad